

Javni poziv za dodjelu sredstava za poticanje komplementarnih djelatnosti u 2018. godini

Obrazloženje umjetničkih savjetnika za komplementarne djelatnosti

Na *Javni poziv za dodjelu sredstava za poticanje komplementarnih djelatnosti u 2018. godini* pristiglo je 370 prijava u kategorijama: djelatnosti razvijanja audiovizualne kulture, filmskih festivala i drugih audiovizualnih manifestacija; objavljivanja književnih radova u području audiovizualnih djelatnosti; programa audiovizualnih udruga i organizacija; programa promocije i prodaje hrvatskih audiovizualnih djela; programa stručnog usavršavanja; programa proučavanja i kritičkog vrednovanja audiovizualnih djelatnosti; programa zaštite audiovizualne baštine, uključujući kinotečnu djelatnost, te ostalih programa.

Dio prijava, za koje su procijenili da su integralan dio istog programa, umjetnički su savjetnici razmatrali kao jednu prijavu, a za četiri je prijave zaključeno da ne pripadaju u programsko područje komplementarnih djelatnosti.

Nakon razmatranja prijava savjetnici za komplementarne djelatnosti, Mario Kikaš, Jaka Primorac i Tomislav Šakić, za financiranje preporučuju **246 programa** u ukupnom iznosu od **10.169.000,00 kuna**.

U postupku procjenjivanja i vrednovanja prijava savjetnici su se vodili nizom kriterija po navedenim kategorijama, pri čemu je u svim kategorijama vrednovano sljedeće:

- **kvaliteta, izvedivost i održivost predloženog programa**, pri čemu se posebno vodilo računa o programima koji imaju konkretne, realne i strateške planove u umjetničkom, organizacijskom i financijskom smislu, potom o dostupnosti samog projekta, njegovoj vidljivosti i komunikaciji s profesionalcima i javnošću, o kvaliteti prijave, o kvaliteti i iskustvu projektnog tima u pojedinoj programskoj komplementarnoj djelatnosti za koju se prijavljuju, o prethodnom izdanju programa (u slučaju da nije riječ o prvom izdanju); te o različitim oblicima suradnje, umrežavanju i partnerstvu;

- **važnost programa**, u rasponu od lokalne zajednice preko nacionalne važnosti do međunarodne prepoznatljivosti;

- **kontinuitet programa, odnosno njegova dugoročna usmjerenost** (jednokratna događanja podržana su iznimno, a i tad s relativno malenim iznosima), u prvom redu

misleći na već prijašnjih godina pokrenute programe koji su svojom kvalitetom, sustavnošću i javnom važnošću ostvarili preduvjete za daljnju potporu Hrvatskog audiovizualnog centra te su svojom kvalitetom i rastom opravdali nastavak financiranja;

- **projekti koji dosad nisu financirani**, a doprinose specifičnosti, komplementarnosti te estetskoj raznovrsnosti audiovizualnih sadržaja;

- **projekti koji nude različite aspekte audiovizualne edukacije;**

- **projekti koji naglašavaju kustosku, kinotečnu i istraživačku djelatnost;**

- **projekti koje na pojedinom javnom pozivu, sukladno trenutačnim potrebama audiovizualnog sektora, umjetnički savjetnici odrede kao prioritetnu aktivnost ili aktivnosti koju bi trebalo pojačano potpomagati u sljedećem razdoblju.**

Broj prijava ove godine nije se pretjerano razlikovao od prethodnih godina, ali je i nadalje zamjetna pojava novih vrijednih inicijativa koje se ponajprije odnose na programe usmjerene na djecu i mlade, građane treće životne dobi te na osobe sa posebnim potrebama. Prednost je takvim programima dana u sredinama u kojima su filmski programi ili zapostavljeni ili praktično nepostojeći. Kao i 2017., treba napomenuti kako je izradi i izvedbi takvih programa potrebno posvetiti posebnu pažnju, odnosno kako je pri njihovoj izradi i provedbi nužna stručna pomoć te bolja povezanost s nadležnim institucijama, što su umjetnički savjetnici posebno vrednovali.

Na ovogodišnji se Javni poziv, kao i prethodnih godina, prijavio znatan broj obrazovnih programa za učenike srednjih i osnovnih škola. Umjetnički savjetnici prepoznaju potrebu za takvim programima koja proizlazi iz, očito, nedostatno razvijenoga pristupa medijskoj kulturi kroz postojeći nacionalni okvirni kurikulum, odnosno kroz redovitu nastavu. Stoga smatramo da bi se tom problemu i potrebi trebalo pristupiti na sustavan način, i to uz podršku resornog ministarstva. Audiovizualno obrazovanje ključna je točka daljnjeg razvoja sektora te umjetnički savjetnici i ove godine naglašavaju nužnost za snažnijim otvaranjem komunikacijskih kanala između nadležnog Ministarstva i Hrvatskog audiovizualnog centra oko ovih pitanja kako bi se postigao veći napredak u području audiovizualnog obrazovanja i medijske pismenosti.

Programe čiji je rast i razvoj bio primjetan u prethodnoj godini savjetnici su pokušali popratiti (makar simboličnim) povećanjem sredstava, a u okviru trenutačnih financijskih mogućnosti.

Kao i svake godine, u svim kategorijama utvrđeni su **prioritetni programi** za koje su predložene i najviše potpore. Riječ je o programima od iznimne ili visoke nacionalne vrijednosti, koje možemo držati temeljnim za očuvanje i razvoj audiovizualnog stvaralaštva u Hrvatskoj, odnosno o programima velike regionalne ili lokalne važnosti, ili pak onima koji su važni za razvoj pojedinih djelatnosti ili žanrova:

- U kategoriji Djelatnosti razvijanja audiovizualne kulture posebna je pažnja posvećena umjetničkim i nezavisnim kinima u većim urbanim središtima, kojima su dodijeljene različite potpore s obzirom na kvalitetu i kontinuitet ponuđenog programa: Filmski program Art-kina Croatia (Rijeka), Filmski programi u Kinu Tuškanac, koje vodi Hrvatski filmski savez (Zagreb), Kino Europa (Zagreb) te Kinoteka Zlatna vrata (Split). Kao važni prepoznati su i redoviti prikazivački programi u manjim gradovima (Varaždin, Daruvar, Samobor) te kontinuirani obrazovni programi i radionice Kinokluba Zagreb, udruga Restart i Blank te odabrani programi Studentskog centra u Zagrebu. Od različitih ponuđenih prikazivačkih programa za djecu i mlade i dalje se ističu program filma za djecu i mlade Udruge Djeca susreću umjetnost, program Udruge Bacači sjenki pod nazivom "FROOOM – program filmskog i interdisciplinarnog obrazovanja", inovativni programi manjeg opsega udruge Otompotom, ali i Udruge za promicanje kulture DOKUart. Putujući projekt Kina Mediteran, koji je pokrenut prije tri godine, i dalje se pokazuje uzornim te je podržan i ove godine, dok su prepoznati i programi Multimedijalnog centra Studio kreativnih ideja Gunja – (MMC SKIG), Udruge Domino kao i "Kratki utorak" Hrvatskoga filmskog saveza (u zagrebačkom Kinu Tuškanac).
- Kategorija Filmskih festivala i drugih audiovizualnih manifestacija i dalje je najveća proračunska stavka u okviru financiranja komplementarnih djelatnosti (5.417.000,00) te iz godine u godinu raste i po broju i po razvoju. Kao najvažniji nacionalni festivali značajnoga međunarodnog ugleda i dalje su podržani Animafest Zagreb, Motovun Film Festival, ZagrebDox i Zagreb Film Festival. I dalje su po svojoj izvrsnosti prepoznati sljedeći festivali: Vukovar Film Festival, 25fps (Zagreb), Splitski filmski festival, Dani hrvatskog filma (Zagreb), Festival mediteranskog filma u Splitu, Human Rights Film Festival (Zagreb, Rijeka), Subversive Film Festival (Zagreb) te Festival tolerancije (Zagreb). Također su prepoznati i drugi festivali regionalnog i lokalnog značaja kao što su Four River Film Festival (Karlovac), Tabor Film Festival (Veliki Tabor), te Liburnia Film Festival (Opatija). Valja izdvojiti i festivale specifičnog formata i/ili sadržajnog, odnosno konceptijskog usmjerenja (Festival jednogminutnih filmova u Požegi, One Take Film Festival u Zagrebu, Filmske mutacije u Zagrebu i Rijeci, Supertoona

u Šibeniku i DOKUart u Bjelovaru). Ostali programi mogu se okarakterizirati kao uglavnom lokalno orijentirani festivali i manifestacije, odnosno filmske revije, od kojih treba izdvojiti tri specifično usmjerene nacionalne natjecateljske revije u organizaciji Hrvatskoga filmskog saveza, Reviju hrvatskoga filmskog stvaralaštva, Filmsku reviju mladeži i Reviju hrvatskog filmskog stvaralaštva djece.

- U kategoriji Objavljivanje književnih radova u području audiovizualnih djelatnosti tradicionalno je najveća podrška dodijeljena filmološkom časopisu *Hrvatski filmski ljetopis*, kao i filmskom časopisu *Filmonaut*. U području elektroničkih publikacija osjetan je pad prijavljenih publikacija uslijed strukturnih problema tog sektora, kao i manjak sveobuhvatnog internetskog časopisa ili portala nacionalnog dosega, ali se pritom nastavilo s dosadašnjom praksom financiranja portala koji na kvalitetan način predstavljaju, valoriziraju i kontekstualiziraju audiovizualnu djelatnost, bilo putem specijaliziranih portala bilo putem filmskih rubrika unutar općih kulturnih portala.
- U kategoriji Programi promocije i prodaje hrvatskih audiovizualnih djela za sufinanciranje su predloženi programi distribucije i promocije filmova Bonobostudija d.o.o., program "KineDok" udruge Restart te festivalsku distribuciju u 2018. Ustanove Zagreb film.
- U kategoriji Programi stručnog usavršavanja filmskih profesionalaca, prepoznata je nužnost daljnje kontinuiranog rada edukaciji nastavnika/ica, voditelja/ica klubova i samostalnih autora i autorica kroz "Školu medijske kulture Dr. Ante Peterlić" Hrvatskoga filmskog saveza. Umjetnički savjetnici kao pozitivne primjere programa s kontinuiranim rastom i razvojem izdvajaju: nastavak organiziranja međunarodnih programa edukacije i umrežavanja poput "ZagrebDox Pro" i "Industrija" Zagreb film festivala, "Restart Laboratorij", scenarističku platformu "Palunko" u organizaciji Hrvatskoga filmskog saveza te edukativni program Kinokluba Split. Također su prepoznati i programi razmjene i edukacije u specifičnim filmskim područjima kao što su ASIFA-in "Anidox" te 4. "Europski žanrovski forum" koji organizira Lot dvadesetiosam studio d.o.o. u okviru Fantastic Film Festivala.
- U kategoriji Proučavanje i kritičko vrednovanje audiovizualnih djelatnosti umjetnički savjetnici ukazuju na kontinuitet kvalitete programa, kakav je vidljiv u programu udruge Restart (program "Masterclass", nastavak razvoja na intersektorskom programu "Razmišljaj filmom") te "Vizualnog kolegija" Multimedijalnog instituta u Zagrebu. Međutim, potrebno je naglasiti kako je, po broju prijave, uočljiv izostanak većega broja razrađenih kritičkih, kuratorskih i filmoloških istraživačkih projekata s konkretnim ciljevima i programima rada.

- U kategoriji Zaštita audiovizualne baštine uključujući kinotečnu djelatnost i dalje je prepoznata važnost rada na redovitom održavanju i javnoj dostupnosti filmskog i videoarhiva Hrvatskoga filmskog saveza, a, nakon podrške digitalnoj restauraciji kratkih filmova Ivana Ladislava Galete i Tomislava Gotovca u Hrvatskom filmskom savezu prethodnih dviju godina, ove je godine, zbog pripremljenosti projekta i činjenice da je riječ o filmu koji se nalazi gotovo na rubu fizičkog nestanka, prednost među projektima restauracije i digitalizacije te potonje javne prezentacije hrvatske filmske baštine dana restauraciji i digitalizaciji dugometražnog igranog filma "Kuća na pijesku" Ivana Martinca, što ga je predložio Kino klub Split. Tradicionalna podrška i ove je godine dana programu restauracije i digitalizacije filmova Ustanove Zagreb film.

Kao i prethodne godine umjetnički savjetnici žele posebno naglasiti činjenicu da su za godišnji plan zaštite i restauracije audiovizualnoga gradiva Hrvatskoga državnog arhiva – Hrvatskog filmskog arhiva (HDA-HFA) osigurana zasebna sredstva izvan programskih sredstava za komplementarne djelatnosti u iznosu od 1.000.000,00 kn.

Umjetnički savjetnici cijene napore da se digitalizira što veći dio hrvatske filmske baštine iz različitih arhiva, ali smatraju da se tim naporima treba pristupiti sustavno, kako bi se postojeći financijski i ljudski resursi mogli iskoristiti na najbolji mogući način. Umjetnički savjetnici napominju kako bi se posebna pažnja također trebala posvetiti što većoj i lakšoj dostupnosti građe nakon digitalizacije.

Umjetnički savjetnici smatraju da je potrebno naglasiti kako je i ove godine prilikom sagledavanja Javnog poziva u cjelini, zatim tijekom rada na procjenjivanju prijave, ostalo više otvorenih pitanja i izazova koji su sustavne naravi:

- prvo se odnosi na pitanje održivosti filmskih festivala kao najveće proračunske stavke poziva i indikatora problema u cjelogodišnjoj filmskoj infrastrukturi diljem Hrvatske;
- drugo se odnosi na i dalje neriješen status Hrvatskoga filmskog arhiva, odnosno na nepostojanje samostalne institucije Hrvatske kinoteke, unatoč tomu što je njezino osamostaljivanje, odnosno osnivanje ostalo **jedini neostvareni cilj** prvoga *Nacionalnog programa promicanja audiovizualnog stvaralaštva*, a i ponovljeno je kao neposredni provedbeni cilj do 2021. u novom *Nacionalnom programu promicanja audiovizualnog stvaralaštva 2017.–2021.*
- treće se pitanje odnosi na nužnost strateškog intersektorskog pristupa

- audiovizualnom obrazovanju i filmskoj pismenosti;
- četvrto, ne manje važno jest pitanje održivog financiranja audiovizualne djelatnosti u cjelini.

Neka od navedenih pitanja mogla bi se riješiti u okviru djelovanja tijela Hrvatskog audiovizualnog centra, dok je za druga potrebno uspostaviti aktivnu suradnju između Centra i drugih dionika (prije svega Ministarstva kulture, Ministarstva znanosti i obrazovanja te jedinica lokalne i regionalne samouprave).

Kao i prethodnih godina, umjetnički savjetnici osjećaju potrebu ponoviti da je pitanje unapređenja i razrade smjernica Javnog poziva i dalje ostalo otvoreno. Nakon donošenja *Nacionalnog programa promicanja audiovizualnog stvaralaštva 2017.–2021.* te najavljenih zakonskih izmjena, mišljenja smo da se u 2018. treba posvetiti razradi smjernica Javnog poziva. Drugim riječima, morali bi se postaviti jasniji okviri i parametri koji će proizaći iz dosadašnjeg rada svih umjetničkih savjetnika/ica na procjeni prijava u ovoj kategoriji. Također, treba uzeti u obzir i kompleksnost te specifičnosti audiovizualnog područja u Republici Hrvatskoj te na temelju dosadašnjih primjera dobre prakse u sličnim natjecanjima unutar sektora kulture i medija razviti odgovarajuće smjernice koje će olakšati kako prijavu programa samim prijaviteljima, tako i evaluacijski rad umjetničkih savjetnika/ica za komplementarne djelatnosti. Jednako tako, trebalo bi imati na umu aktivno sudjelovanje domaćih aktera iz ukupnog audiovizualnog područja u potprogramu Media Kreativne Europe te urediti smjernice i strategiju o sufinanciranju projekata odobrenih u okviru ovog potprograma.

***napomena**

U kategoriji Programi audiovizualnih udruga i organizacija odluke će se donijeti na narednoj sjednici Hrvatskog audiovizualnog vijeća.

Umjetnički savjetnici za komplementarne djelatnosti

Mario Kikaš
Jaka Primorac
Tomislav Šakić

U Zagrebu, 12. veljače 2018.